

Kümm erle J. B.: *Asplenium Bornmülleri* Kümm. spec. nova.

Bornmüller József tanár úr, a „Herbarium Haussknecht“ növénytani múzeumának vezetője Weimarban, a német Hadsereg főparancsnokság megbízásából, mint a macedoniai országos Tanulmányi Bizottság tagja, 1917. és 1918. év nyarán Macedóniában botanikai kutatásokat végzett. Növénygyűjtése közben Prilep környékén felfedezett egy sajátságos, az *Asplenium fontanum* rokonságába tartozó harasztnövénykét, melyről Bornmüller azt gyanítja, hogy talán a nemrég leírt *Asplenium macedonicum*¹ nevű harasztomnak egy új alakja volna. Amidőn Bornmüller tanár úr a kérdéses harasztot véleményezés végett megküldte nekem, az 1918-ban keltezett levelében azt a megjegyzést teszi, hogy harasztja nem igen egyezik az *Asplenium macedonicum*-ról megjelent képpel, hanem a levél alakjában és szabásában sokkal inkább hasonlít az *Asplenium fontanum*-hoz. Bornmüller megjegyzései helyesek. Gyűjtött harasztja vizsgálataim alapján új harasztfaj, mert a nevezettekkel nem egyezik teljesen.

Az új harasztnak diagnózisa a következő:

***Asplenium Bornmülleri* Kümm. sp. nov.** e sectione „*Athyrioides*“ *Aschers.* Synopsis I. (1896.) p. 61. et ex affinitate *A. fontani* (L.) Bernh.

Filix elegans tenera, mediocris, 4—20 cm. alta, frondes (cum stipitibus siccis) numerosas, plerumque 6—20 et ultra etiam gerens; *rhizoma* caespitosum radicosum erectum dense paleaceum; *paleis* clathratis membranaceis lanceolato-subulatis atro-fuscis nitidis in setam flaccidam vel parce serratam desinentibus, e cellulis proenchymaticis compositis, maximis usque ad 7 mm. longis, 1 mm. supra basin latis; *frondibus* fasciculatis viridibus, angusto-lanceolatis, in medio latissimis, plerumque curvatis, rarius elongatis, stipitatis, glabris, tantum in stipite et in rhachide parce paleaceo-pilosis; *pilis* deciduis minutis, multicellularibus, articulatis, strangulatis et interdum contortis, apice cellulam incrassatam glandulosam gerentibus, septo cellularum apiceque capitato fusco; *stipitibus* maioribus usque ad 10 cm. longis, minoribus circa 1 cm. longis, 1 mm. crassis, non marginatis, compressis, subtetragonis, dorso subteretibus, lateribus et ventre canaliculatis, supra interdum e basi ad pinnas primarias laminae fusco-nitidis, infra viridibus; *laminis* ambitu angusto-lanceolatis, bipinnatis, in apicem simpliciter pinnatum prorsus pinnatifidum et linearem serrulatum desinentibus, maioribus circa 6—11 cm. longis, 2—3

¹ in Botan. Közl. XV. (1916.) p. 145. et (52.) cum tab.

cm. latis, minoribus circa 4 cm. longis et 1 cm. latis; *rhachibus* curvatis plus-minus subtetragonis, compressis, supra a dorso paulo fornicatis, lateribus obsolete linea decurrente marginatis, infra planis paulo bisulcatis, viridibus, basi saepe fusco-nitidis; *pinnis primariis ordinariis* 10 ad 18 utrinque,

Asplenium Bornmülleri Küm. sp. n.

$\frac{1}{2}$ —2 cm. longis, $\frac{1}{2}$ —1 cm. latis, alternatis vel in speciminibus minoribus inferne suboppositis, infimis remotis decrescentibus reductis reflexis, supremis ad formam pinnarum secundarium reductis, ceteris omnibus petiolatis horizontalibus vel paulo obliquis, ambitu e basi cuneato triangulari-ovatis vel oblongis breviter obtusiusculis, pinnatis, in apicem pinnatifidolobatum desinentibus; *pinnis secundariis ordinariis* (vel rectius segmentibus II. ordinariis) e basi ad apicem versus decrescentibus utrinque infra apicem 3—5 jugis, obliquis

remotis suboppositis vel alternatis, petiolulatis, idest basi earum in petiolulum angustatis, supremis ovatis, infimis ca 5 mm. longis, 2 mm. latis, e basi cuneato obovatis vel ovato-deltaideis, omnibus margine paulo digitato-vel pinnatifidolobatis, pinna secundaria ordinaria infima lateris superioris ac proxima multo maior et latior; lobis saepe inaequalibus, plerumque angulato-unidenticulatis vel interdum bi-vel tridenticulatis, debile mucronatis. *Nervatio Pecopteridis*: costis nervisque ex mesophyllo perspicue translucuntibus incrassatis, in pagina utraque vix prominulis, nervis primariis e costa in pinnam secundariam ordinariam oblique egredientibus, supra basin plerumque 2—3 furcatis, ramis simplicibus vel repetito furcatis nervos loborum formantibus, nervis ultimis liberis infra marginem paginae superiore prominulis, vix vel parum mucrones loborum attingentibus. *Soris* circa 1—2 mm. longis, $\frac{1}{2}$ —1 mm. latis, 1—5 in singulis pinnis II. ordinariis, ovalibus vel oblongis, a margine remotis, in statu maturo magnis et confluentibus, ferrugineis vel saepe nigro-fuscis, soris anticis superioribus hinc inde athyrioides; *indusiis* membranaceis, albidis, oblongis, margine undulatis; *sporangiiis* stipitatis, fere globosis, annulo plerumque 18—22 articulato cinctis; *stipite* longo; *sporibus* 40—56.6 μ longis, 33.3—40 μ latis, biplanatis, breviter fabiformibus vel ovato-fabiformibus, castaneis; *exosporiis* cristatis angustatis, hyalinis, margine irregulariter repandis vel sparse denticulatis.

Vide iconem nostram.

Habitat in Macedonia in rupibus graniticis umbrosis montis Markovograd prope pagum Naroš ad oppidum Prilep septentr. versus siti, alt. 8—900 m. s. m. Legit die 15. Julii et die 3. Augusti ann. 1917., deinde etiam ann. 1918. cl. J. Bornmüller.

Dicata in honorem cl. professoris Josephi Bornmüller, custodis Herbarii Haussknechtiani, viri in studium florum orientalis meritissimi.

Proximum *Asplenio fontano* (L.) Bernh., a quo stipitibus plerumque longioribus et fusco-nitidis, pinnis paucioribus (tantum ad 18), pinnulis 3—5-jugis, latioribus, e basi cuneato obovatis vel ovato-deltaideis, margine digitato-vel pinnatifido-lobatis (non laciniatis), lobis debile mucronatis differt.

Habitu *Asplenii macedonici* Kümmerl. similis, quod a filice speciosissima nostra magnitudine multo maiore, frondibus versus basin non decrecentibus pilosis paleaceis articulatis, colore frondis opaco-viridi, pinnis e basi obliquo ovatis apice obtusis, pinnulis 2—3-jugis, e basi cuneato truncato-ovatis seu ovalibus arcuato-lobatis, lobis arcuato-dentatis parce mucronatis, cristis exosporiorum latioribus discrepat.

(A növénytani szakosztály 1921. április 13-án tartott üléséből.)